

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta . . . . . 5— "
četrt leta . . . . . 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo

k seji upravnega odbora „Zaveze avstr. jugoslov. učiteljskih društev“

ki se vrši

dne 28. decembra 1910 ob 2. uri popoldne v Ljubljani

Frančiškanska ulica št. 8, v načelstveni pisarni Učiteljske tiskarne.

Dnevni red.

1. Predsednik otvori sejo.
2. Razprava o položaju narodno-naprednega učiteljstva.

3. Predlogi in nasveti.

Ker se v zadnjem času pojavljajo med narodno-naprednim učiteljstvom separatistična stremjenja, ki prete razmetati, kar smo s težavo spravili skupaj, videlo se je vodstvu „Zaveze“ umestno, da skliče izredno sejo upravnega odbora „Zaveze“, kjer naj se razbistrijo pojmi.

Vodstvo Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev.

Tajnik: Predsednik:
Vilbald Rus. L. Jelenc.

Zadnje orožje — bojkot!

† V svoji slepi strasti, v svojem besnem sovraštvu do naprednega učiteljstva so naši klerikali in njih žalostni privesci Slomškarji segli po zadnjem orožju, ki ga hranijo v svojih natezalnicah: začeli so oznanjati proti našim listom in našim podjetjem — bojkot!

To je povedal v sobotni številki „Slovenca“ (št. 281. z dne 10. decembra 1910) nekdo z vsem smrdelskim prostaštvom tako jasno, da bi bile v vsakem drugem primeru njegove ščuvajoče besede konfiskovane v tem slučaju pa uživa menda tudi klerikalno, pozivanje na bojkot — višje varstvo, če ne celo odobravanje!

„Z novim letom proč z vsemi časopisi, ki izhajajo v nasprotnih rokah... Leto za letom kupujemo drage šolske tiskovine*“ in

* Kdo jih je pa ukradel?

sprejemamo koledarček, ki dela reklamo liberalni učiteljski organizaciji... Imejte pod kontrolo šolsko naročevanje knjig in časopisov! Pri prvi seji sklenite, da poslej krajni šolski svet ne da niti vinarja za list, ki ga bo naročil liberalni učitelj brez vaše vednosti. Ne zabite tega, stvar je velevažna!... Može, strankarska disciplina zahteva brezobzirnosti napram vsakemu liberalnemu učitelju. Takoj na delo!...“

Tako se neženirano glasi ostudna bojkotna pesem. Preverjeni smo, da ostane ta pesem — glas vpijočega v puščavi, zakaj vsak, kdor ima količkaj časti in poštenja v sebi, se mora studom obrniti od take požrešne samogolnosti! Ne maramo navajati, kaj je že vse odjela Katoška tiskarna Učiteljski tiskarni, hoteč naš mladi zarod popolnoma uničiti! Poudarjamo samo, da političnega sovraštva, ki bi se kazal v takih oblikah in v takih dejanjih, ne poznamo nikjer na svetu! In „Slovenec“ člankar celo pravi, da je to geslo zavednega Slomškarja! Tistega že, ki pride po kaznjivi zvižčnosti do šolskih tiskovin, tudi tistega, ki skriva podobo cesarice Elizabete v temo v kot, nad pisalno mizo v uradu pa obesi podobo Matere božje, tudi tistega, ki direktno nagovarja župana naj vzame učitelju tajništvo — ampak vsem vendarle ne more veljati geslo materialnega uničenja za geslo stanovske zavednosti! Ako pa so vsi zavedni v tem znamenju, potem so tudi drug drugega vredni!

Toda poleg tega je ton „Slovenčevega“ revolverskega članka tudi tako skrajno sirov, da bo delal Slomškarji, ako je napisan v njenem imenu, neizbrisno sramoto, gotovo pa člankarju samemu!

„Štajerski Zavezarji so sprevideli“, govori „Slovenec“ člankar dalje, „da Jelenc slabo vodi dično Zavezarijo in da se bliža čas, ko bo vse razpadlo. In zapuščajjo ga, pa ga bodo še bolj, ker niso tako zaslepljeni kot nekaki Kranjski čudaki, ki s svojim delovanjem krepko vlečejo iz blata liberalni voziček.“

In če ga še ti zapuste? Nam se vidi, da ne bo dolgo, ko bo Lukec korakal po razvalinah svoje slavne gospodarske podrtije...“

Tako se napačno to ulje — vse pod zaščito gesla zavednega Slomškarja!... Škandal, trikrat škandal!

Radi bi videli naše gospodarske podrtije, to jim verjamemo. Vse naj bi zdrčalo po njihovem grlu, potem bi bili zadovoljni. Ves svet naj pogine od gladu, samo da oni žive — tudi to je geslo zavednega Slomškarja! Toda naša organizacija je že tako trdna, da je ne podero vsi mogočnjaki in uskoki v Slomškovi Zvezi, to nam lahko verjamejo, več se nam pa ne zdi vredno njim nasproti govoriti.

Ampak v njihovih vrstah je vse razruškano in vse brez glave. In da prikrijejo svojo nagoto, kriče na nas. Tako se godi vsako leto meseca decembra, ko zadone vse njihove piščali, ki kličejo raztrepene ovčice skupaj in vabijo v svoje vrste novih „bojnikov“, da pridobijo svojim listom naročnikov in svojim zalogam šolskih tiskovin novih kupecev. Srečno pot vsem, ki niso naši!

Napovedali so nam bojkot! Dobro! Pokazali so se v vsi svoji podlosti, ki je vidno znamenje njihove morale. Mi pa se bomo združili toliko trdnje in delovali vsi do zadnjega, da se okrepimo naznotraj in nazunaj. Naše orožje je poštenost, značajnost in delo. S tem orožjem premagamo tudi njihov bojkot!

Slovanski učiteljski kongres.

Slovanski učiteljski kongres, ki bi se moral letos meseca avgusta vršiti v Krakovem, je bil na željo in zahtevo Poljakov odpovedan. Iz odbora Zveze slovanskega učiteljstva v Avstriji pa sedaj javljajo, da se vrši imenovani kongres 1. 1911., in sicer v dneh 21. do 23. julija. Vzpored kongresu ostane isti kakor je bil določen za letošnje leto.

Češka Šolska Matica.

Češka Šolska Matica praznuje tridesetletnico svojega obstanka. V tem času je izvršila ogromno kulturno delo. Ustanovila je 100

ljudskih, 10 srednjih šol in 70 otroških vrteev. Njene šole, na katerih je nastavljenih 450 učnih oseb, obiskuje nad 12.000 otrok. Nabrano je bilo vsega skupaj 14 milijonov kron. Pač ogromna vsota, ki jo je češki narod daroval — sebi! Kdaj nabereimo mi Slovenci toliko?

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani“ imata svoj redni letni občni zbor v sredo dne 28. decembra t. l. ob pol 10. in 10. uri dopoldne v „Narodnem domu“, prilije desno, z običajnim dnevnim redom.

K obilni udeležbi vabita

odbora.

Udom „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem.“ Občni zbor je bil dne 29. marca 1910 sklenil, da se letnina za l. 1910. in za toliko časa, dokler bode treba, zviša za oženjene člane na 20 K in za samce na 12 K.

Ker se izdatki v letu 1910. niso zmanjšali, ampak zaradi novih smrtnih slučajev še prav izdatno povečali; zato bo treba zaradi omenjenega sklepa občnega zbora, oženjenim društvenikom plačati 20 K — dvajset kron — letnine za leto 1911.

§ 10. društvenih pravil določa: „Letnina se vplačuje za tekoče leto do konca meseca januarja. Potem se zakasnjenci na vplačevanje opomni. Ako kdo do konca meseca aprila ne plača, ravna se z njim, kakor bi bil izstopil.“

Da bode vsak društvenik to dolžnost lažje izpolnil, bode prejel po pošti do konca decembra položnico, katero naj blagovoli izpolniti in z njo denar na pošti oddati. Za položnico naj vsakdo blagovoli privedeti 10 h. S tem bode sebi in društveni blagajni prihranil nekaj vinarjev, ker ga pošiljanje po pošti nakaznici več stane in društvo mora plačati pošti od vsake nakaznice 6 h dostavnine. Ako bode dobila blagajna že v januarju vso letnino, se jej bo potem ta denar obrestoval do prihodnjega kvartala, kar bode že nekaj zneslo, posameznik pa nima od istih kron nikake koristi.

Kdor še ni plačal cele vstopnine (katero mora plačati v dveh letih, ker prej ni pravi ud), bode prejel še eno položnico, da

LISTEK.

„Otroški oder.“

Igrice za mladino otroških vrteev in ljudske šole. Sestavila Marica Gregoričeva. V Ljubljani, 1910. Izdala, založila in natisnila „Učit. tiskarna“. Cena 1-20 K.

V novejšem času opažamo, da si je otrok priboril tudi oder. In kdorkoli je kakor neopažen poslušalec zasledoval razne igre, ki si jih otroci prirejajo med sabo, ter je začuden spoznal, na kak lahkoten način reši vsak posameznik prevzeto vlogo, in to „ex abrupto“, ta gotovo ne zanika otroku pravice do nastopa na „deskah, ki pomenijo svet. Otroške igrice smo doživeli in jih bomo doživljali dan za dnevom v vedno večji meri. To ni nič novega. Razne šol. veselice in božičnice dajejo tudi dovolj povoda za prireditve otroških igrice. Koliko je veselje mamice, kolik ponos očeta, če sta malček in malca častno rešila svojo vlogo!

Da, v naših obmejnih krajih imajo uprizoritve takih igrice med ljudstvom še globlji, trajnejši vpliv, kot sem se sam že često prepričal. Častno nalogo si je tedaj nadel oni, ki hoče delovati na polju slovenske otroške dramatike. Častno, ali tudi težavno, ker se pri takih igricah ne upošteva samo umetniškega momenta, temveč tudi vzgojni. Zahteva se, da ima igrice etično jedro, a tudi da se tega ne razodeva pri vsakem koraku z raznimi moralizirajočimi ocvirki. Zahteva se nadalje, da se otrok giblje tudi na odru v okolišju, ki je njemu umljiv, da se tedaj ne „pači“. Glavni moment pri takih igricah je tudi lahak slog, lep in uglajen jezik, z eno besedo tako besedilo, ki se otroka kar tako mimogrede prime in ki potem ne zveni z otroških usten kakor nekaka karikatura i. t. d. Za snov pravi umetnik res ne bo vzadregi. Neusahljivi vir mu bodo že uvodoma omenjene otroške igre. Tu

bo opazoval, prisluškoval, zajemal. Okus preprostega občinstva naj ga ne moti. Preprost človek pač sodi, da mora otrok na odru vse drugače, vse „pametnejše“ govoriti nego v navadnem življenju. Vrhutega moti naše spisovatelje otr. igrice mogoče še pedagoško načelo, da mora prav in prav vse, kar se nauči otrok na izustu, imeti neko trajno vrednost, etično namreč. Tega načela pa ne gre tako dobesedno izvrševati pri kompoziciji dram. dela, določene otroškemu odru.

Ne dvomim, da g. Gregoričeva ne bi poznala teoretično vseh teh in drugih umetniških in pedagoških pravil, ali v praksi se prikazuje drugačna.

V svojih igricah je delala, žalibog, koncesije na vse dobre in slabe strani, osobito pa okusu poslušajoče publike. Zato mi v istini ni mogoče izreči eno-

tne sodbe o njenem skupnem delu, temveč se hočem pri posameznih igricah, ki jih šteje zbirka dvanajst na število, posebno pomuditi.

Vprvo naj pohvalim njen dobro pogojeni slog in vseskozi lep jezik. Verjamem, da se bodo otroci vobče borili le z malimi težkočami pri memoriranju besedila. Odobravati pa ne morem razne nagovore kakor mili oče, dobri oče, blagi oče, i. t. d. To zveni nenaravno, tako ne govore naši otroci. V tehničnem oziru tudi ni kaj posebnega očitati sestavljateljici. Pozna se vobče, da so pisane igre za oder in popravljene ob odru. Skromne razmere naših odrov tudi upošteva, celo preveč, kar je sicer v korist režiji, ali škodi delu. Posebnih igralskih spretnosti se od nastopujočih otrok tudi ne zahteva. Uprizoriti bi se dalo, mislim, skoro vse igrice; drugo pa je, če so vse tudi res vredne truda, ki jih vsekakor prizadeva uprizoritev vsakemu otroku. In o tem nastopne podrobnosti: